

פניני הצדיקים

לעדכוניס, ברכות מזל טוב והודעות - שלחו ל: 054-8410475 | HB0548410475@gmail.com

24 שעות
 ללא פרסומות.
 ללא חדשות.
 ללא פוליטיקה.

מיטב השידורים
מגדולי הרבנים

האזינו לשידור החי | 03-3782000 | באפליקציה | www.radio2000.co.il

במייל: 054-8410475, דוא"ל: HB0548410475@gmail.com

המקובל הרב ג'ינו ג'אן זצ"ל - נולד בטריפולי שבלוב בשנת ה'תרע"ח (1918). קודם לכן נולדו להוריו שני ילדים שנפטרו בקטנותם ל"ע, וכסגולה למי שמתו ילדיו, שיקרא לבנו הנולד, שלא בשם יהודי, אבל לא לקרוא חלילה בשם גוי. לכן קראו לו בשם ג'ינו על שם העיר ג'נבה שבשווייץ, סמל לשלום. בשנת ה'תרצ"ה (1935) בהיותו כבן 18 התחתן ולאחר מכן נשאר לדור בסרת. סבו, ר' יעקב המריץ את רבינו ללמוד שחיטה ולקבל סמיכה מאת בית הדין של טריפולי והוא הוסמך בשנת ה'תש"ב (1942) בהיותו כבן 24 שנים בלבד לשוחט ובודק על ידי דיני העיר טריפולי. בצעירותו סבל רבות מכליותיו והוכרח לגלות אל עיר המרפא בנגזי לדרוש ברופאים ורפואות. בשנת ה'תש"ג (1943), כאשר הרב ג'אן היה בגיל עשרים וחמש, עבר לדור עם אשתו וילדיו לבנגזי שם שכר חדר מאת הגאון הגדול רבי יוסף ג'אן זצ"ל (ראב"ד בבנגזי) וממנו למד את תורת הסוד. לפרנסתו עבד מספר שעות בודדות בחנותו. לימים סיפר: "בכל לילה הייתי מעורר את רבי יוסף זצ"ל בחצות ולמדנו עד הנץ החמה בתורת הסוד. לאחר תפילת שחרית וטעימה קלה בבית הכנסת, המשכנו ללמוד עד שעה 11 לפני הצהריים. כך למדנו בכל יום תשע ברציפות. בכל ימות השבוע בשנים הללו סיימנו את כל ספר הזוהר עם פירוש מקדש דוד ועוד ספרי סוד". בשנת ה'תש"ח (1948) ביקש לחונן את עפר ארץ ישראל וביקש לעלות לארץ.

בתחילה הגיעו לעיר הנמל טריפולי ומשם הפליגו לאטליה (לומא). האוניה נסעה מגרמניה דרך איטליה, אבל רבינו נסע מאיטליה ישר לארץ הקודש, ולאחר מסע לא קצר הגיעו בר"ה ה'תש"ט (1948) לא"י ומשם פנו לגור ביפו. הוא קיבל דירה קטנה ללא רצפה וללא מיטות, הצטופפו בתנאים לא תנאים. למרות זאת קיבל על עצמו באהבה את היסורים של ארץ הקודש. הגאון הצדיק רבי רפאל טולידנו זצ"ל כשנפגש עם רבינו מינה אותו לשוחט מטעם הרבנות הראשית לישראל. למרות שעסק לפרנסתו, הגה כל ימיו בתורה בנגלה, ובעיקר בנסתר על פי מה שקיבל מרבו המובהק. גאון בנגלה ובנסתר. בעל רוח-הקודש. מעט מחידושי הנפלאים, העלה על הכתב בספר 'גינת נוי' על התורה, שיצא לאור מיד לאחר פטירתו. נפטר ב-ט"ז מנחם אב ה'תשס"ח (2008). חי כ-91 שנים. ציונו בבית-העלמין סגולה בפתח-תקווה.

אביו: ר' משה. **אמו:** מרת מיסה (משפ' חכמון). **אשתו:** מרת יפה גמילא (משפ' פדלון). **מרבותיו:** הגאון המקובל ר' יוסף ג'אן (ראב"ד בבנגזי-לוב). רבינו היה תלמידו המובהק). **ספריו:** **גינת נוי** - על התורה

אהבתו לארץ הקודש לא ידעה גבולות, ומאז ומתמיד חשקה נפשו לגור בארץ הקודש, אלא שבארץ שלטו הבריטים, ולא היה אפשרות לקבל רישיון עליה. לימים, שמע על מדינאי בלוב, שתמורת הון רב מסדר רישיון. **הרב מכר כל אשר לו וקנה רישיון כניסה לארץ הקודש עם אשתו.** כאשר הוא ואשתו הרבנית הצדקנית מרת יפה ע"ה נפרדים מכל בני משפחתם בלוב: הורים, אחים, אחיות, דודים ודודות ועלו לחונן את עפר הארץ בגפם, ללא כל פרוטה לכיסם, ועלו למקום בלתי נודע, והעיקר לגור בארץ הקודש. כך שמענו ממנו.

למרות אהבתו לארץ הקודש, כל ימיו היה מתגעגע לשנים בהם יגע בתורה ברוב שעות היום במחיצת מורו ורבו הגאון הגדול רבי יוסף ג'אן זיע"א, ואמר לנו פעמים רבות: "אני מתגעגע בכל רגע לשנים הללו". התורה מתוקה מדבש. גם לעת זקנתו כאשר היינו לומדים יחד, היה אומר: **"הרגעים היחידים בחיי שיש לי מהם עונג, הם לימוד התורה המתוקה מדבש"**.

בדרכו לארץ הקודש מלוב, נסעה האוניה דרך איטליה. כאשר חנתה האוניה באיטליה כמה ימים, נכנס להתפלל בקהילה היהודית ברומא. **כאשר שוחח עמו הרב של רומא, וראה שהינו מלא וגדוש בתורה ויראת ה', התחנן לפניו, ואמר לו, שאם ישאר לגור שם- יתן לו משרה חשובה מאוד ופרנסה בשפע.** אבל רבינו לרוב אהבתו לארץ הקודש לא הסכים לזה. פעמים רבות אמר לנו, שלמרות כל היסורים שהיו מנת חלקו בארץ ישראל, אינו מתחרט על זה שזכה לחונן את עפר הארץ.

למרות שהיה מקובל גדול, הסתיר זאת. וסיפר לנו שכשלמד לפני רבו הגאון המקובל ר' יוסף ג'אן ביקש ממנו מאן דהו להתפלל על צרה גדולה, **ופעל עבורו ישועה על ידי השמות הקדושים, והוא אברך צעיר בן עשרים וכמה שנים.** כשסיפר זאת לרבו, הקפיד עליו מאוד, ואמר לו **שאושר עליו להשתמש בשמות הללו, וכן אושר עליו לכתוב סוד, כי הוא תורה שבקבלה בלבד.** ולכן בספרו "גינת נוי" נזהר שלא לכתוב דברי קבלה.

יש לציין שהיה בעל זכרון פונומלי ממש, מה שלמד לא שכח. גם לעת זקנתו שכבר כהו עיניו היו דברי הזוהר והקבלה שמורים על ליבו. **פעם** סיפר איך חיבר את ספרו גינת נוי: "פתחתי חומש, שקעתי בהרהורים, והתבוננתי בפסוק זמן רב. ואז התגלה לי ביאורו ומיד הייתי כותבו. לא עיינתי בשום ספר כשכתבתי את הספר, כולו היה מהזיכרון בלבד". אני המוציא לאור של הספר וציניתי מראה מקומות ובכל פעם נדהמתי מחדש איך ציטט מדרשים וחז"ל בע"פ בספר. עמלתי קשה מאוד לציין מראה מקומות לספר הקדוש הזה שנכתב כולו בע"פ.

כשהייתי ילד ישנתי עימו יחד בהזמנות אחת. **והבחנתי איך היה מתלבש בצניעות מופלגת תחת השמיכה, שקורות ביתו לא ראו כלל את גופו, אפילו באותם המקומות שבני אדם אינם מקפידים עליהם.**

כשבתו הצדקנית מרת גאולה ע"ה נפטרה על פניו באמצע הלילה, לא רצו לספר לו. הוא לא ידע כלל שמצבה קשה כל כך. בבוקר, כשבאו לומר לו את הבשורה הרעה, לא ידעו איך לומר לו זאת. אלא שלהפתעתם מיד כשנכנסו לביתו, אמר להם הרב: **"אני יודע הכל. באמצע הלילה גאולה נפטרה!"** ויהיה פלא בני המשפחה ביררו שאף אחד לא גילה, אבל הוא ידע...

פעם אחת ביקרו אותו שתי בנותיו. לאחר ששהו אצלו זמן מה, ביקשו לנסוע לביתם. אלא שהרב ביקש שישארו עוד, אלא שהם מיהרו מאוד והתנצלו שאינן יכולות, כי הם ממהרות. הרב לא ענה. לאחר כמה דקות נסיעה הרכב נתקע. הם התקשרו אליו ובקשו סליחה שנסעו, הרב אמר להם שסולח מכל ליבו, והכל יהיה בסדר. **לאחר מכן ניסו לראות מה ניתן לעשות, והנה הרכב נוסע כרגיל, והיה לפלא!** תודתינו נתונה לנכד הרב הי"ו על התמונות ועל הסיפורים. ניתן ליצור קשר 052-7611435

הרב אברהם מרדכי הורביץ מפינטשוב זצ"ל - נולד בשנת ה'תקכ"ו (1765). יחוסו מקדושי עליון, דור אחרי דור עד דוד המלך ע"ה. בצעירותו רבינו התייתם מאביו, וגדל בבית אחיו הרה"ק רבי יוסף מז'מיגראד. צדיק, תמים, קדוש וחסיד. מלא בתורה בנגלה ובנסתר. בעל רוח-הקודש. שימש שלוש מאות צדיקים בעלי רוח הקודש. על שולחנו היה מסובים כ"ד משמרות של לומדים שהיו תמיד עוסקים בתורה, י"ב משמרות ביום וי"ב משמרות בלילה. לא רצה לנהוג באדמו"רות אבל צדיקי הדור היו עולים אליו לבקר אותו כאשר שמעו את שמעו הגדול. רבינו היה רגיל לטייל עם בנו, ר' יוסף דוד. כאשר הגיע למקום מסויים אמר לבנו: "אם הייתי בונה כאן בית, היה נחשב כאילו בניתי בארץ ישראל". בנו לא הבין את כוונתו. כאשר רבינו נסתלק, הוטמן באותו מקום. נפטר ב-י"ז מנחם אב ה'תקפ"ד (1824). חי כ-59 שנים. ציונו בבית החיים העתיק בפינטשוב.

סבא (מצד האב): ר' משה מבענדין. **אביו:** ר' בנימין זאב יעקב (אבד"ק זארנאווא וולבראם). **מרביתיו:** ר' יחיאל מיכל רבינוביץ (המגיד ממזלוטשוב. רבינו היה תלמידו המובהק), ר' אלימלך וייסבלום (נעם אלימלך מליז'נסק), ר' יעקב יצחק הורביץ (ה'חוזזה מלובלין), ר' יצחק לוי מברדיטשוב, ר' משולם זושא מאניפולי, ר' שלמה הלוי סג"ל מקרלין, ר' זאב וואלף מזיטאמיר, ר' משה חיים אפרים מסדילקוב ועוד. **חברותא:** ר' אברהם יהושע השיל מאפטא ('האוהב ישראל' מאפטא). **ילדיו:** ר' יוסף דוד, מרת גיטל (נישאה לאדמו"ר ר' יצחק אייזיק יהודה יחיאל ספרין מקאמרנא בעל 'היכל הברכה'), מרת ליבא.

הרה"ק רבי חיים שמואל בן ר' אליעזר הורביץ מחנטשין זע"א (נכד 'החוזזה מלובלין' וגם נכד 'המאור ושמש') סיפר כי לאחר פטירת זקינו 'המאור ושמש' נמצא כתוב בחומש שלו בכתב יד קודשו שזכה להשיג לח"י מדריגות. הוא מנה שם את אחת המדריגות, כי פעם אחת כשהיה בפינטשוב עם הרבי מלובלין ביחד עם י"ב צדיקים שלבשו בגדי לבן בשבת קודש, והתפללו שם בביהכ"נ הישן, זכה לראות כי בכל פעם שהבעל תפילה הזכיר את שם השי"ת - יצא מפיו לפיד אש.

הוא הגיע למדריגה שבה הכיר שהשליח ציבור כיוון אז את אותה כוונה שכיוון הכהן גדול ביום הכיפורים בעשיית העבודה. בכתב יד זכר שמו של הש"ץ, אבל כאשר הרה"ק ר' חיים שמואל הורביץ מחנטשין שאל את זקינו הצדיק הרה"ק רבי יוסף 'היהודי הטוב' מניישטאט (בן 'המאור ושמש'), מי היה הש"ץ, גילה לו ששמע מאביו 'המאור ושמש' שזה היה רבינו מפינטשוב, אלא שלא רצה לגלות את שמו בחייו.

רבינו היה ידיד של הצדיק ר' יעקב יצחק רבינוביץ (הידוע בכינויו 'היהודי הקדוש מפשיסחא') ורצה לנסוע לבקרו בעת חוליו. כאשר הלך למקווה לפני התפילה, רץ לפניו כלב ונבח. רבינו מיד קרע את בגדיו ואמר למשמשו, **שהכלב אמר לו ש'היהודי הקדוש' הסתלק.** לאחר מכן נסע לפשיסחא והסמיך את בנו הרה"ק ר' ירחמיאל זע"א לרבי ומנהיג, ובכך שיתגלה בעולם. באותה השעה התפרסמה גדולתו. (אור יקרות להגרש"ח פרוש ח"ג)

כאשר ביקר פעם רעו האור לשמיים אצל רבינו בסעודת ר"ח, מוכר היין הביא לשולחן יין לכבוד האורח. כאשר רבינו לקח את הכוס שמזוג לו, שאל את המוכר: "מהיכן לקחת את היין?", המוכר לפתע נזכר שלקח בטעות יין ממקום שעמדו שם סתם יינם. שר בית הזוהר, 'העטרת צבי' מזידיטשוב העיד על רבינו: **"הנני אומר בתורת עדות, והשמיים והארץ גם כן יעידו בי, שהיה בכוחו להחיות מתים"**.

זקן אחד, בנו של הגרויסער לייב מפינטשוב סיפר, שפעם אחת רבינו עמד בתפילה ופתאום רץ אל החלון. אחרי התפילה שאלו את רבינו על זה ואמר שבאותו הרגע הגרויסער לייב נסע בעגלה לקראקא ונפל מהעגלה והלך להצילו. כשהגרויסער לייב חזר מדרונו, סיפר כי בזמן שנפל, ראה שרבינו החזיק בו והניח אותו בחזרה בעגלה.

החסיד המופלג ר' אלכסנדר אלחנן מפינטשוב ז"ל סיפר, ששמע מפי דודינו הגה"ק מקאמרנא, שפעם אחת רצה לפעול משהו בשביל כלל ישראל ועשה עליית נשמה וראה שם היכל עם אור גדול. נכנס בו וראה שם את 'היהודי הקדוש' מפשיסחא זצ"ל. רבינו ביקש ממנו אודות הדבר וענה לו כי גזירה היא מהקב"ה. שאל: "היכן הוא היכלו של מורי וחמי ר' אברהם מרדכי מפינטשוב?", הרה"ק הראה לו למעלה בעולמות. כששמע זאת הגה"ק מקאמרנא פחד ללכת עוד למעלה. (ספר פענח רזא)

כאשר רבינו גר בלובלין הוא היה בידידות עם 'היהודי הקדוש' מפשיסחא זע"א, שהעריצו ביותר. **'היהודי הקדוש' העיד עליו, שבשעה שהוא מעשן את מקטרתו, הוא מכונן את כוונות הקטורת בבית-המקדש.** כמו כן היה שולח את אחד מגדולי תלמידיו, שיהיה נוכח בשעת ההקפות שרבינו ערך בשמחת תורה, וביקשו להודיע לו את הכוונות שמכונן בעת עשיית ההקפות.

פעם אחת אישה אחת שמה בבית התבשיל אווזה שחוטה, רבינו עבר דרך בית התבשיל ושאל את הרבנית: "מאין האווזה הזאת?". הרבנית אמרה: "אישה אחת הניחה". רבינו ציווה לקרוא לאישה כי אמר שהאווזה נתנה קולה שלא נשחטה. האישה אמרה כי ר' משה שו"ב שחטה. רבינו קרא לשוחט ושאלו ואמר שלא מכיר האישה הזאת. אחר כך גער בה והתוודה, שעשתה נבלה.

כשהיה שומע קריאת עורב היה מצווה לגרשו. פעם אחת עורב בא ורצה המשמש לגרשו. רבינו לא הניח לו ואמר: "העורב הביא לי היום בשורה טובה, שקרובי ר' משה מחמלניק יבוא וישבות אצלי בשבת קודש", וכך היה.

פעם אחת ירד גשם חזק. רבינו שלח את בנו ר' יוסף דוד, שהיה אז בן שש שנים, שיאמר בשמו שיפסיק הגשם, וכך היה שהגשם הפסיק.

הגאון הרב שמשון ורטהיימר זצ"ל - נולד בוורמס ב-י"ג שבט ה'ת"ח (1658). בצעירותו למד בישיבה בוורמס וכן בישיבה בפרנקפורט. בשנת ה'תמ"ה (1685) הגיע לווינה ושימש כגזבר של קיסר אוסטריה לאופולד הראשון ונחשב ליהודי העשיר ביותר באוסטריה בתקופתו. הוא ניצל את מעמדו לשתדלנות עבור יהודי וינה בפרט ואוסטריה בכלל. מכספו נדב לקהילות יהודיות במצוקה, לפדיון שבויים ולצדקה. קהילות רבות הכתירו אותו כאב"ד, חלקן לשם כבוד, וחלקן מינו אותו בפועל ושלחו אליו כתב רבנות, אך הוא לא כיהן בהן כרב. בהן: ניקלשבורג, אייזנשטט, וורמס, פראג, קראקא, וקהילות אחדות בליטא. הוכתר גם כרב המדינה של מורביה והונגריה ושימש כמנהיגה הרוחני של קהילת יהודי וינה.

בנסיעותיו למען הקיסר, לקח עמו במרכבתו את כרכי התלמוד הבבלי וספרי פוסקים, ובדרכים היה לומד וכותב את תשובותיו בהלכה. בהמשך שימש גם כגזבר של הקיסרים יוזף הראשון, קרל השישי וכן שימש כנציג דיפלומטי שלהם. מנע את גירוש יהודי רוטנבורג על ידי תשלום כופר גדול לקופת המדינה. שאלות רבות בהלכה הגיעו אליו ובפני ביה"ד הרבני בראשותו, שבו שימשו הדיינים הגאונים: ר' יעקב אליעזר בראונשווייג, ר' שמעון בן יהודה לייב יאליש מקרקוב ור' אלכסנדר בן מנחם הלוי מפרוסניץ. רבי יאיר חיים בכרך (בעל 'חוות יאיר') כתב עליו: **"מימות רב אשי לא נמצא דוגמתו, תורה וגדולה במקום אחד"**. נפטר ב-י"ז אב ה'תפ"ד (1724). ציונו בבית העלמין העתיק של וינה. חי כ-66 שנים.

אביו: ר' יוסף ורטהיים אופנהיימר. **אישתו:** מרת מירל שיף ורומיקה פרומט ברילין (בת ר' יצחק ומרת שרלה. ר' יצחק שימש כאב"ד בהמלבורג ובמנהיים והסבא של שרלה היה ר' שמשון וולף אופנהיים, מנכבדי קהילת וורמס). **מרבתינו:** ר' אהרן תאומים. **ילדיו:** ר' שמעון וולף (התפרסם אף הוא כשתדלן ומקורב למלכות), ר' ליב, מרת טלצא, מרת פרדקן ליבמאן, מרת אה, מרת חנה, מרת שרה. **חתניו:** ר' יששכר בער, ר' יוסף אופנהיים אב"ד האלישוי (נישא למרת טלצא), ר' משה (אב"ד במברג, רב וראש ישיבה ב'קלויז' הפרנקפורטאי, ורבה של רוזנות הסן-דרמשטט).

שמו של רבינו, בחיר תלמידי הישיבה בווינה, נודע למרחקים. אף שבא מבית עני, עשירים רבים חשקו בו לחתן. מנעוריו התבלט כתלמיד חכם בעל שיעור קומה ומידות נאצלות. בסופו של דבר זכה בו ר' שמשון עבור נכדתו שהיה מנכבדי המלבורג, אחרי שפנה אל רבו וביקש לשדך את תלמידו האהוב לנכדתו. "אתן ככל שוירה הרב", התחייב; "עשיר אני ובעל יכולת". הברכה ניתנה, והשידוך יצא אל הפועל. הבשורה על שידוכי החתן העילוי הייתה לשיחת היום באזור. זו הגיעה גם לאוזניו של ראש הקהל בווינה, וזה חש צביטת אכזבה. אף הוא השתוקק לקחת את ר' שמשון לחתן, אך החמיץ את המועד.

ההכנות לחתונה החלו, ואז אירע אסון כבד. שריפה גדולה פרצה בעיר. הלהבות התפשטו במהירות מבית לבית. כשהושגה שליטה על האש התבררו ממדי האסון: הדליקה גבתה קורבנות רבים, ורכוש רב עלה בלהבות. גם בית ראש הקהל הפך לאפר. בין האוהדים נמצאו גופותיהם של החותן והחותנת העתידיים. ר' שמשון היה מוכה הלם וצער. ככל שניסה לברר את שלומה של כלתו, לא הצליח להשיג מידע. היא נעלמה. היא לא נמצאה בין הנספים או הפצועים. ההערכה הייתה, שאף היא קיפחה את חייה.

הוא החליט - הוא לא ינוח ולא ישקוט, עד שימצא את כלתו, וכל עוד לא יידע בבירור מה עלה בגורלה, לא יקבל שום הצעת שידוכים. הימים חלפו. אט-אט החל הספק לכרסם בליבו. באותה עת החל ראש הקהל של וינה ללחוץ עליו לשאת את בתו. "היא ברוכת מעלות", ניסה לשכנעו, "וגם אני התברכתי בעושר רב ואוכל לפרנס אותך ברוב יד. ובאשר לכלתך האבודה - אם יתרחש הנס והיא תופיע פתאום, אפצה אותה בסכום גדול, כדי לפייסה".

אלא שר' שמשון עמד בסירובו. ראש הקהל לא ויתר. הוא פנה אל רבו, וביקשו להורות לתלמידו להינשא ולהקים משפחה. אחרי השיחה עם רבו לא יכול היה למאן עוד. "אני מסכים", אמר לרב בלב חצוי, "ואולם אני מבקש להציב תנאי לפני המחנות: החתונה תתקיים בעוד חצי שנה. עד אז המחנות מתחייב לערוך בכל שבוע סעודה בעבור עניים נודדים. עליו לפרסם על דבר הסעודות האלה באיזור. אני עצמי אשירת את האורחים ואגיש להם את מנתם". המחנות הביע מיד את הסכמתו למהלך, והצדדים הכריזו על השידוך. החותן החל לממש את התחייבותו. הוא ערך סעודות כיד המלך, והשמועה עליהן עשתה לה כנפיים. עניים רבים נהרו לווינה כדי לסעוד את נפשם בארוחה טובה.

פעם אחת הבחין אחד הסועדים באישה צעירה היושבת בפנית האולם וממרתת בכי. לאחר שהפציר בשאלתו להבין, מדוע היא בוכה השיבה: "כיצד לא אבכה בשעה שלוקחים ממני את חתני!". דברי האישה התגלגלו מפה לאוזן, עד שהגיעו לר' שמשון. הוא ביקש לראות את האישה הבוכייה וזיהה שזו כלתו הנעלמת. מיד ניגש אל המחנות והודיעו: "צר לי, עלינו לבטל את השידוך. מצאתי את כלתי הראשונה". המחנות נדהם מההפתחות הפתאומית, ומגדלות נפשו המוכן לוותר על חיי שפע נטולי דאגה ולשאת כלה יתומה וענייה.

בהתייעצות עם רעייתו החליטו לשאת בהוצאות חתונתם של ר' שמשון וכלתו הראשונה. הסיפור המרגש התפרסם במהירות בעיר. הכול שחו באישיותו האצילית של ר' שמשון, שוויתר על חיי עושר ורווחה כדי לשמור על נאמנותו לכלתו הראשונה. אפילו לחצר קיסר אוסטריה לאופולד הראשון הגיעו הדברים, והוא ביקש לתהות על קנקנו של האישי. "מניין באה מידת הנאמנות הזאת?", ביקש לדעת. רבינו השיב בפשטות: "אם אדם חדל להיות נאמן, הוא חדל להיות אדם!". התשובה כבשה את לב הקיסר, והוא אמר: "אני זקוק לאדם נאמן כמוך", ומינה אותו לגזבר המלכות. מעתה נדדמו על שולחנו תורה וגדולה כאחד. הוא שימש כראש הרבנים באוסטריה, מורביה ובוהמיה, והעושר והחוכמה לא פסקו גם מבניו אחריו. דורות של תלמידי חכמים יצאו ממנו, ובהם גדולי ישראל מפורסמים, ואף משפ' היילפרין המיוחסת מוצאה ממנו. (ע"פ 'עלי זיכרון', מעדות ר' ישכר-שלמה טייכטל הי"ד, מבוססת על ארכיון הקהילה היהודית בווינה)

האדמו"ר הרב שמעון שלום קאליש מאמשינוב זצ"ל- נולד באמשינוב בי"א תמוז ה'תרמ"ג (1883). משחר ילדותו היו ניכרים בו גינוני מלכות, והתנהגותו האצילית, קדושתו ופרישותו הפליאו את רואיו ומכיריו וכל רגעיו היו קדושים לתורה ולתפילה. בית אביו המה מרוב מבקרים, הסתובב רבינו שהיה באותה תקופה ילד צעיר, טיפות נוחם טיפטף לאותם היהודים מרי הנפש ושבורי לב שבאו להיושע בישועה ורחמים וכן דאגתו הראשונה הייתה להאכיל ולהשקות ולדאוג למקום שינה לבאים. בשנת ה'תרע"ח (1917), לאחר פטירת אביו, חלק מחסידי אביו קיבלוהו כאדמו"ר. בגלל מצבו הבריאותי בחר את מקום הקיט אוטבוצק הסמוכה לווארשא, שם הקים בית מדרש והמוני חסידים נהרו לאוטבוצק, להסתופף בצל קדשו בשבתות ובמועדים.

דברי תורתו נאמרו בהתלהבות הנפש, ומכל דיבור ודיבור נבעו אהבת השם ואהבת ישראל. מסירות נפשו למען הזולת הייתה עצומה. תשובותיו הקולעות הצטיינו בבהירות ובפקחות וחריפות. בשנת ה'תרצ"ג (1933) ביקר בארץ ושהה בה למעלה משנה. לאחר מכן שב לפולין (עם מגמה לחזור ולהתיישב בארץ) אולם בינתיים פרצה מלחמת העולם השנייה, והוא נאלץ להימלט מפני הגרמנים מוורשא לוויילנה, לקובא עד ליפן ושנחאי. בדרך בריחתו, זכה רבינו לסייעתא דשמיא מיוחדת, ובכל מקום ששהה בנדודיו, עלה בידו לברוח בטרם הגיעו אליו הגרמנים.

בשנחאי יצא שמעו הטוב והלך לפניו בקרב כל הפליטים והתושבים. מפורסם לאיש מופת. כאשר התגורר באזור הצרפתי של העיר, הופצץ המקום כולו על ידי הטייסים האמריקאים וכל הבניינים נחרבו כליל, מלבד הבניין בו התגורר. הידיעה התפשטה ויהודים שהצליחו לצאת מהגיטו וכן גויים מקומיים שאימת ההפצצות נפלה עליהם, רצו למצוא מחסה בבית רבינו כל פעם שנשמעה האזעקה המתריעה על הפצצה. במשך הזמן, נעשה רבינו מנהיגם של כל הגולים. בשנת ה'תש"ו (1947) היגר לארה"ב ופתח בית-מדרש בווייליאמסבורג ובהמשך בבורו-פארק. נפטר בי"ט אב ה'תשי"ד (1954) לאחר מחלה פתאומית בניו יורק. את גופו הקדוש העלו לארץ, ונטמן בטבריה בבית החיים הישן, בנו ר' ירחמיאל יהודה מאיר מונה לממלא מקומו כאדמו"ר.

סבא (מצד האב): הרה"ק ר' יעקב דוד מאמשינוב. **סבא (מצד האם):** ר' שמואל משה אלברשטיין מביאלה. **אביו:** האדמו"ר ר' מנחם. **אימו:** מרת אסתר גולדה. **אשתו:** מרת פייגא ברכה (בת דודו, ר' ישעיה קאליש מפשיסחא). **מרבותיו:** אביו, ר' מנחם, דודו, ר' ישעיה מפשיסחא (השתלם ממנו בתורה ובחסידות). **בנו:** האדמו"ר ר' ירחמיאל יהודה מאיר. **מספריו:** **יאמרי רצון • משמיע שלום-** על ימים הנוראים, חג הסוכות, גלות וגאולת מצרים והגאולה העתידית.

ניסים רבים ליוו את גלותו של רבינו ועל אחד מהם סיפרה כלתו, אשת בנו האדמו"ר רבי ירחמיאל יהודה מאיר מאמשינוב זי"ע, שהיה עימו לכל אורך הדרך. פעם אירע שעל שולחנו בחדרו שבשנחאי, היו **מסמכים אסורים, שעסקו בענייני העברת כספים לתלמידי הישיבות הפליטים, אילו חלילה היו נתפסים המסמכים הללו, היו גוררים אחריהם עונש חמור מאוד.** והנה, נכנסו שוטרים לביתו של רבינו, הביטו לכל פינה והתבוננו על השולחן, והתקיים בהם מאמר הכתוב: "עינים לָהֶם וְלֹא יֵראוּ" (תהלים קטו, ה), והם יצאו כלעומת שבאו...

○ יפר הרב ר' אברהם זאב טרגר שסיפר לו האדמו"ר מאמשינוב כשהוא עצמו הגיע לאמריקה, שהוא מעשה של לפני יותר מעשרות שנים, הייתה אז כל פרנסתם של הרבנים כלי הקודש והאדמו"רים, מקופת בית-הכנסת, דהיינו מהנדבות, שנדבו ונתנו בביהכ"נ. אמר לו הרבי זצ"ל, שהוא שם לב, שאדם מקבל עליה ועולה לתורה, בממוצע, אחת לחודשיים או לשלושה חודשים, והנה הוא עומד ליד התורה, ומתחיל לחשב כמה הוא יתן, סכום כזה או כזה, אולי סכום פלוני אינו מספיק, אולם סכום אחר, הרי זה יותר מדאי קשה עבורו, אולי בכל זאת יתן סכום כזה, הרי לא מתאים לו שהשני יתן סכום גדול ממנו.

בינתיים כבר קראו בתורה והסתיימה העליה. אמר לו הרבי, אדם כבר זכה לעלות לתורה מברך ברכה לפניו וברכה לאחריה, ומחשבות ראשו, כשהוא עומד ליד הס"ת, הן כמה לתת או לא לתת, מדוע שהוא לא יביט בתורה פנימה, שידע מה שקוראים. הרי הרגע הוא בירך עליה ונתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכינו, אם כן שיזכה לראות את זה. משום כך, למרות הנזק הממוני הכרוך בזה, ביטל שם הרבי את התשלומים בעליות לתורה, כי הפסד ממוני לא תפס אצלו מקום, כשעל הפרק עמדה שאלת עלייתם הרוחנית של המסתופפים בצילו.

○ יפר הרה"ח ר' יהודה מנחם בויס: עברו מספר שנים לאחר נישואי ועדיין לא נושעתי בזרע של קיימא, נסעתי לאמריקה ביחד עם זוגתי אל הרה"ק רבי שמעון שלום מאמשינוב זצ"ל, כדי להתברך מפיו. חותני הרה"ח ר' בעריל לודמיר ע"ה אמר לבתו, זוגתי, שתבקש מהרה"ק בחזקה. והנה כשנכנסנו לחדרו של הרה"ק, עמדתי אצל הרה"ק וזוגתי ישבה מרחוק, הגשתי את הקוויטל, והתחיל הרה"ק לדבר עימי במילי דעלמא, אמרה זוגתי להרה"ק שרוצה להיושע, אבל הרבי המשיך לדבר אלי במילי דעלמא, וזוגתי חזרה עוד הפעם על בקשתה, וכן היה כמה פעמים, אבל הרה"ק לא פנה לדבריה, רק המשיך לדבר במילי דעלמא. גם שאל אותה איזה מילי דעלמא. כך עבר זמן מה, עד שפתאום לקח את כובעו שהיה מונח על השולחן והניחו על ראשו, והזדעזע ואפשר עמד ממקומו, איני זוכר והתחיל לברך ולברך (רבינו הרגיש שאותו הזמן הוא עת רצון). חזרנו תיכף לארץ ישראל, וכעבור עשרה חודשים נולד לנו בן זכר.

הרב אלכסנדר סנדר אייכנשטיין זצ"ל - נולד בשנת ה'תק"ל (1769) בכפר סאפרין שבגליציה. עוד בילדותו נודע בשקדנותו ובהיותו כבן שבע שנים כבר היה שגור על פיו בבא-קמא, בבא-מציעא ובבא בתרא, עם כל השיטות עד הש"ע ומפרשיו. רוב ימיו סבל מחסור בפרנסת ביתו. קיבל את כל הניסיונות בשמחה. ענוותן. שפל בעיניו ונבזה וסבלן לסבול כל חירופין. **בצעירותו למד אצל האדמו"ר הצדיק הרב יעקב יצחק הורביץ (ה'חוזה מלובלין זיע"א), שהעיד עליו כי הוא מל"ו צדיקים שבדור.** לאחר נישואיו התמנה לאב"ד בזידיטשוב, ולאחר מכן עבר לעיר ז'וראבנו. בשנת ה'תקע"ב (1812) ייסד את חסידות קומרנא ושימש כאדמו"ר הראשון שלה. גאון עצום חריף בנגלה ובקי בחכמת הנסתר. נפטר ב-כ"א אב ה'תקע"ח (1818). חי כ-49 שנים. ציונו באוהל שהונגריה. בנו, ר' יצחק אייזיק יהודה יחיאל ספרין מילא את מקומו כאדמו"ר השני מקומרנא.

אביו: ר' יצחק אייזיק הראשון (ראש שושלת זידיטשוב קאמארנא. מצאצאי ר' יום-טוב ליפמאן הלוי הלר בעל 'תוספות יוט' מקאקא). **אמו:** מרת הינדא (בת ר' צבי). **אחיו:** הרה"ק ר' צבי הירש מזיטשוב (בעל 'עטרת צבי'), הרה"ק ר' משה מסאמבור (בעל 'תפילה למשה'), הרה"ק ר' ישכר בעריש מזידיטשוב והרה"ק ר' ליפא מסמבואר. **אשתו:** מרת חנה (בת ר' יעקב קופל ומאטיל ליקובר). **מרבתי:** הרה"ק ר' יעקב יצחק הורביץ (ה'חוזה מלובלין). **מתלמידיו:** הרה"ק ר' יהודה צבי מראזלא. **בניו:** הגאונים ר' יצחק אייזיק יהודה יחיאל ספרין (האדמו"ר מקומרנא בעל 'היכל ברכה'), ר' קאפל מוורצקי. **חתניו:** הגאונים ר' יוסף רוטנבורג (אב"ד קאזיוו), ר' אשר ספרין. **מספריו:** **יזכרון דברים** - על התורה ושו"ת על השו"ע.

יפר בנו ר' יצחק אייזיק יהודה יחיאל ספרין על אביו בספרו 'נתיב מצוותיך' כי אביו רבינו למד רוב היום מעוטף ומוכתר בטלית ותפילין, ונפשו הייתה שבעה ופניו היו מלהטות מאור התורה, עד שמרוב אהבת התורה ומתיקותה שכח הרבה פעמים לאכול, ופעם אחת בעומק לימודו בענייני מקוואות ראשונים ואחרונים עם בית יוסף והשו"ע אירע כי לא אכל ממוצאי שבת קודש עד יום חמישי בשבת, וביום חמישי נכנס אליו תלמידו הרה"ק ר' יהודה צבי מראזלא זי"ע ושאלו: "מדוע רבינו לא אכל ממוצאי שבת עד ליום חמישי?". וענה לו רבינו: "בני חביבי, תאמין לי כי לא התכוונתי כלל להתענות, אלא מרוב אור התורה שבעה נפשי ולא הרגשתי ולא ידעתי כלל אם אכלתי או לא, ואילו הרגשתי שלא אכלתי לא הייתי עושה זאת".

ל רבינו היו כמה שונאים שרדפו אותו, באחד הימים התכנסו יחדיו שונאיו לחשוב מחשבות תחבולה נגדו, והעלו רעיון לחפש נערה ענייה ולהציע לה כסף שתבוא בפניו ב"ד להעיד נגדו על עבירה חמורה שעבר. כאשר שמעה המשרתת, ששרתה בבית את דבריהם, נחרדה מאוד, והחליטה להתייצב בפניהם ולהציע עצמה שהיא זו שתלך להעיד נגדו, אבל התנתה, שישלמו לה מראש שלוש מאות רייניש (מטבע מקומי) עבור זה, הם ניסו לעמוד על המקח, אבל כשראו שהיא מתעקשת, חשבו, הרי יש לפנינו נערה מן המוכן, ומה לנו לחפש בחוץ ולא נדע אם נמצא עוד כזאת, ולכן הסכימו לתת לה את הסכום, ושהיא תלך לב"ד לתבוע אותו לדין.

ביה"ד שלח הזמנה להרה"ק זי"ע, וכאשר התייצב בפניו ב"ד, פתחה הנערה פיה בחכמה, והתחילה לספר כביכול על העבירה החמורה של הרה"ק, ובסיימה את הסיפור אמרה לב"ד: **"ואם אינכם מאמינים לי, הנה לפניכם שלוש מאות רייניש, ששילמו לי, עבור שאספר לפניכם את זה"**, ובזה נתגלה קלונם של רודפיו לעין כל. כשנשאלה הנערה, מה ראתה לעשות כדבר הזה, ענתה, שכאשר שמעה את דברי השונאים, הבינה, שיתכן וימצאו נערה מסכנה שתתפתה לעשות את המעשה, והרי אין לב"ד רק מה שענינו ראות, וחששה שמא לא יצליחו הבי"ד, לחשוף את האמת, לכן החליטה היא לקחת על עצמה את המשימה, ולחשוף את מחשבתם הרעה.

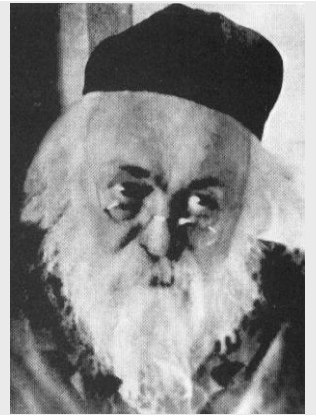
הרה"ק רבי אלכסנדר זי"ע, התרגש מאוד ממעשה זה, ושאל אותה, מה היא מבקשת בתמורה לחדש שעשתה איתו, ענתה הנערה שהיא יתומה, ואין לה צורך בכלום, כי היא עובדת בבית אדונה, המספק לה כל צרכה, ואין לה צורך בכלום, אמר לה: **"מורי ורבי הצדיק מלובלין מסר לי שתי נשמות, ונשארה בידי נשמה אחת, ואותה אני מוסר לך, שייולד לך בן שיאיר את העולם"**, והיא הייתה אמו של הרה"ק מליסקא (הרה"ק ר' צבי הירש פרידמן-י"ד אב תרל"ד), ולכן גם החזיקו עצמם הרה"ק מקאמארנא והרה"ק מליסקא זי"ע לאחים ברוחניות, וידידות גדולה שררה ביניהם.

בחודשים האחרונים לחייו נסע לאוהל כיוון שידע ששם יפטר מן העולם, ואכן נסתלק ב-כ"א אב שנת ה'תרע"ח, ולפני פטירתו מסר לחברה קדישא מכתב סגור ואמר להם שביום כ"ח תמוז ה'תר"א (23 שנים לאחר מכן!) יפתחו אותו, וכאשר פתחו את זה, ראו שהיה כתוב שם, **שמי שיפטר מהעולם ביום זה, שיקברו אותו לידו. ובאותו יום התבקש לבית-עולמו הגאון רבי משה טייטלבוים (הראשון, בעל ה'ישמח משה'), ובנו אוהל מעל שניהם.**

יפר הרה"ק ר' חיים אלעזר שפירא (בעל 'מנחת אלעזר' ממונקאטש זי"ע): בשעת הלוייה סמוך לקבורה, הגיע שליח ובידו מכתב דחוף למסור לידי רבינו ובו היה כתוב שבנו ר' יצחק אייזיק נפל למשכב, וצריך לרחמי שמים מרובים. אולם בעת שהגיע השליח, כבר רבינו לא היה בין החיים, ועל כן מסר השליח את המכתב לר' משה טייטלבוים (בעל ה'ישמח משה'), ששימש אז ברבנות באוהיל, וקרא את המכתב ה'ישמח משה' סמוך למטתו בקול רב בבכי ודמעות, וביקשו לעורר רחמים ולפעול רפואה שלימה לבנו. **"נענע רבינו ראשו ב' פעמים כמסכים"**. בראות זאת ר' משה, הבין שהיא עת רצון, והתחיל לצעוק בהתעוררות רחמים בעד כלל ישראל, "הלא גם אנו בניו למקום, וגם אנו צריכים רחמים גדולים". אבל שוב לא קם ולא זע הנפטר.

אחר פטירת רבינו התגלה הרה"ק ר' יעקב יצחק הורביץ (ה'חוזה מלובלין' שנסתלק ג' שנים לפניו בשנת ה'תקע"ה) בחלום הלילה אל אחיו ר' צבי הירש מזידיטשוב (בעל 'עטרת צבי'), ואמר לו על אחיו (רבינו) כי היה מ-ל"ו צדיקים שבדור, ונשמתי יצאה באותו יחוד, שיצאה בו נשמתו של עשרת הרוגי מלכות.

הגאון רבי חיים הלוי סולביצ'יק זצ"ל: נולד בוולוז'ין (בלארוס) בשנת ה'תרי"ג (1853). מכונה 'רב חיים מבריסק'. אבי שיטת בריסק בלימוד התורני. ראש ישיבת וולוז'ין. לאחר שאביו נפטר עבר לסלוצק. חזר לוולוז'ין בשנת ה'תרל"ג (1873). בגיל 27 היה ראש ישיבה כמשנה לגאון ר' נפתלי צבי יהודה ברלין (הנציב מוולוז'ין). בשנת ה'תרנ"ב (1892), עם סגירת הישיבה נעשה לרב העיר בריסק. שיטתו הייתה התמקדות המעמיקה בסוגיות והעדפתה על רכישת ידע ושליטה רחבים בתלמוד. ענותן. הקפיד מאד בכבודם של אחרים.

למרות שהיה מעשן, נמנע מלפלוט את העשן כאשר שהה בנוכחות בני אדם, והיה בולע את העשן אל קרבו למרות הסכנה שבדבר. כאשר נשברי לב ואלמנות עמדו על הפרק, היה מעדיף אותם על פני אחרים. בעל חסד מופלג. בתחילת כהונתו, מסרו לידיו את משכורתו מידי הקהילה, אך הוא חילק מיד את הכסף לעניים, עד שנאלצו למסור את משכורתו לידי הרבנית. בגדיו היו בפשטות מופלאה. נפטר ב-כ"א באב ה'תרע"ח (1918). חי כ-65 שנים. ציונו בוורשה.

אביו: ר' יוסף דב (יושה בער- בעל 'בית הלוי'). **אשתו:** בת ר' רפאל שפירא (נכדת הנצי"ב- התחתן בהיותו כבן 20). **ילדיו:** ר' משה (מראשי ישיבה יוניברסיטי), ר' יוסף דוב (מבוסטון- מגדולי רבני דורו), ר' יצחק זאב (הגרי"ז- ממשיך שושלת בית בריסק). **מתלמידיו:** בנו, ר' יצחק זאב. בנו, ר' משה. ר' ברוך בער לייבוביץ (ראש ישיבת קמניץ), נכדו, ר' יוסף דב מבוסטון. ר' שמעון יהודה שקופ (מח"ס שערי יושר). ר' אלחנן בונם ווסרמן הי"ד (מח"ס קובץ שיעורים). ר' יחזקאל אברמסקי. ר' איסר זלמן מלצר מסלוצק (מח"ס אבן האזל על הרמב"ם). **מספריו:** יחידושי רבנו חיים הלוי- על הרמב"ם. יחידושי הגר"ח- (יצאו לאחר פטירתו) על הש"ס, על בבא-קמא ובבא-מציעא.

○ יפר ר' אהרון סולביצ'יק שליט"א על הווצרותה של השושלת הנפלאה של ת"ח שעליה נמנו בין השאר ה'בית הלוי', הגאון ר' חיים מבריסק וצאצאיהם. בזמן חייו של הגאון ר' חיים מוולוז'ין זצ"ל חי יהודי בשם ר' משה סולביצ'יק, הלה עסק בסחר בעצים והיה בעל יערות והיה ידוע בעשירותו המופלגת ובידו הנדיבה לעזור ולסייע לכל דל ולכל נצרך. ויהי היום ועושרו הלך לפתע לטמיון והדבר היה לפלא גדול.

בפקודת ר' חיים מוולוז'ין הושיבו ב"ד מיוחד ע"מ לבדוק את כל עסקיו במגמה למצוא את העילה לנפילתו הפתאומית. לאחר בירורים מדוקדקים הגיעו הדיינים לכלל מסקנה שלא היה שום דופי בניהול העניינים. הסברה היחידה, שהעלו בדבר סיבת הירידה מנכסיו של ר' משה, היתה מה שעבר על דברי חכמים "המבזבז אל יבזבז יותר מחומש". בזה שחילק מכספו ביד נדיבה לכל פושט יד ולכל נזקק ונצרך. ר' חיים זצ"ל דחה את המסקנה הזו באומרו כי לא יתכן שעל דבר זה נענש בעונש החמור הזה.

ר' משה עצמו, הואיל ונשאר פנוי מעסקיו, פנה לעבר בית המדרש והחל ללמוד במרץ רב ובעיון גדול. חיש מהר התגלה כבעל כשרון ועשה חיל בלימודו. עלה ונתעלה, עד שנחשב בין טובי הלומדים. גם את בניו הוליך עמו לבית המדרש, עד שיצא שמעם כגדולים בתורה. כעבור כמה שנים אמר ר' חיים מוולוז'ין: "עכשיו אני מבין את פשר נפילתו הכלכלית של ר' משה. כפי הנראה רצו לתת לו מהשמיים שושלת מפוארת של ת"ח, כשכר גדול על הצדקה שפיזר. אלא שמבית עשירים לא ייתכן, שתצא שושלת כזו. לפיכך נטלו ממנו את העשירות כדי שילמד תורה מתוך הדחק, ועתה יכולים לזכות אותו בדורות של תלמידי חכמים מופלגים".

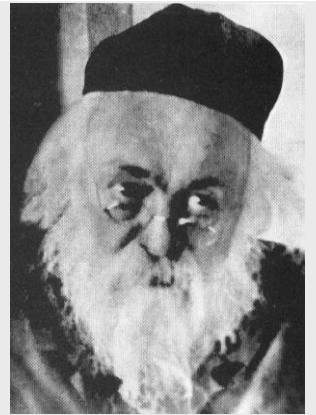

הגאון ר' חיים היה רבה של בריסק, אבל מימיו לא חתם את עצמו בשם "אב בית דין דקהילת בריסק". ברוב ענותנותו הטהורה סלדה נפשו מתארים, ואפילו בתוארו האמיתי כאב"ד בריסק לא רצה לחתום. פעם אחת בלבד השתמש ר' חיים בתוארו כרבה של בריסק: הדבר היה כשהודיעוהו שאלמנה אחת, הגרה בירכתי העיר צריכה סיוע ועידוד. כששמע זאת, הזדרז ללכת לבקר אצלה. מלווהו כפי הנראה היה צעיר יותר וזריז יותר. ביקשו ר' חיים שיקדימו אצל האלמנה ויאמר לה: 'הרב מבריסק מגיע לכאן'. כאן השתמש ר' חיים בתוארו לשמח ולהרנין לב אלמנה: הרב מבריסק מגיע לכאן...

בספר 'מריצי תורה ומוסר' מסופר על רבינו, שבעת השריפה הגדולה בבריסק בשנת ה'תרנ"ה, נשרפו בתיהם של רבים מיהודי העיר. רבינו יומם ולילה השקיע את כל כוחותיו באיסוף כספים לשיקום בתיהם ובעידוד נפשי למשפחות שנותרו ללא קורת גג. באותם ימים שלאחר השריפה, לא ישן בביתו, אלא הלך למסדרון המשופע של ביה"כ וישן על הרצפה. כל הפצרותיהם ובקשותיהם של בני ביתו, שינוח בבית על מיטתו לא הועילו. תשובתו הייתה: "כיצד אני יכול לשכב על המיטה, בשעה שכ"כ הרבה יהודים נותרו ללא קורת גג לראשם, ואינם יכולים לישון על מיטתם?", כך ביטא את ההשתתפות בצער הזולת בצורה המוחשית ביותר, כיאה למנהיג ומורה דרך בדמותו.

פעם אחת פגש רבינו באחד מתלמידיו שפרק עול תורה. כאשר נתקל התלמיד בדמות רבינו ובעניו החדות שנעצו בו מבט נוקב וכואב, מיהר להצטדק ולנמק, מדוע החליט להפנות עורף לדרך התורה. "שאלות באמונה הציקו לי". הוא אף הציע כי יציג בפניו את שאלותיו באמונה, כדי לשמוע, אם יש תשובה. "לכל שאלה יש תשובה", ענה הרב, "אלא שאין כוונתי להשחית את זמני על כך, שכן שאלותיך אינן שאלות אלא תירוצים, שנועדו להשקיט את מצפונך ולהצדיק את נטייתך ללכת אחר תאוותיך. יצרך הרע ורצונך לעשות ככל העולה על רוחך. הם שגרמו לך לפרוק עול תורה ומצוות. אותן 'שאלות באמונה', לא נועדו אלא לתת מסווה אידיאלוגי מכובד לרדיפה אחר היצרים, ולפיכך, לא שאלות הן שאלותיך- אלא תירוצים". (אור דניאל)

הגאון רבי חיים הלוי סולביצ'יק זצ"ל: נולד בוולוז'ין (בלארוס) בשנת ה'תרי"ג (1853). מכונה 'רב חיים מבריסק'. אבי שיטת בריסק בלימוד התורני. ראש ישיבת וולוז'ין. לאחר שאביו נפטר עבר לסלוצק. חזר לוולוז'ין בשנת ה'תרל"ג (1873). בגיל 27 היה ראש ישיבה כמשנה לגאון ר' נפתלי צבי יהודה ברלין (הנציב מוולוז'ין). בשנת ה'תרנ"ב (1892), עם סגירת הישיבה נעשה לרב העיר בריסק. שיטתו הייתה התמקדות המעמיקה בסוגיות והעדפתה על רכישת ידע ושליטה רחבים בתלמוד. ענותן. הקפיד מאד בכבודם של אחרים.

למרות שהיה מעשן, נמנע מלפלוט את העשן כאשר שהה בנוכחות בני אדם, והיה בולע את העשן אל קרבו למרות הסכנה שבדבר. כאשר נשברי לב ואלמנות עמדו על הפרק, היה מעדיף אותם על פני אחרים. בעל חסד מופלג. בתחילת כהונתו, מסרו לידיו את משכורתו מידי הקהילה, אך הוא חילק מיד את הכסף לעניים, עד שנאלצו למסור את משכורתו לידי הרבנית. בגדיו היו בפשטות מופלאה. נפטר ב-כ"א באב ה'תרע"ח (1918). חי כ-65 שנים. ציונו בוורשה.

אביו: ר' יוסף דב (יושה בער- בעל 'בית הלוי'). **אשתו:** בת ר' רפאל שפירא (נכדת הנצי"ב- התחנת בהיותו כבן 20). **ילדיו:** ר' משה (מראשי ישיבה יוניברסיטי), ר' יוסף דוב (מבוסטון- מגדולי רבני דורו), ר' יצחק זאב (הגרי"ז- ממשיך שושלת בית בריסק). **מתלמידיו:** בנו, ר' יצחק זאב. בנו, ר' משה. ר' ברוך בער לייבוביץ (ראש ישיבת קמניץ), נכדו, ר' יוסף דב מבוסטון. ר' שמעון יהודה שקופ (מח"ס שערי יושר). ר' אלחנן בונם ווסרמן הי"ד (מח"ס קובץ שיעורים). ר' יחזקאל אברמסקי. ר' איסר זלמן מלצר מסלוצק (מח"ס אבן האזל על הרמב"ם). **מספריו:** יחידושי רבנו חיים הלוי- על הרמב"ם. יחידושי הגר"ח- (יצאו לאחר פטירתו) על הש"ס, על בבא-קמא ובבא-מציעא.

חכמי בריסק ובעלי תריסין שבה, נהרו לביתו של הגאון רבי חיים הלוי סולביצ'יק זצ"ל, כדי לזכות לשמוע את שיעורו של רבם הנערץ. כל מי שיד לו בעסק התורה הזדרז למקום זה להתבשם מחידושיה. אף הגאון רבי ישעיה זאב וינוגראד, ר"מ בישיבת 'תורת חיים' בירושלים, שנקלע לבריסק בדרכו לגיוס תרומות לטובת ישיבתו, הצטופף בינותם ונדחק אל השורה האחרונה כדי להאזין לשיעור. רבי חיים הרצה את שיעורו בחריפות, ובו חידש חידוש נפלא, אשר היה יסוד כל השיעור. הכל האזינו בדומיה ובחרדת קודש לדבריו. לפתע, החל רבי ישעיה להרגיש שלא בנוח. זה עתה עסק בלימודו במסכת חולין בפרק העור והרוטב, כמנהגו מימים ימימה- ללמוד שמונה דפים לפי סדר הש"ס בכל יום לאחר התפלה, ושם מבוארת סתירה מוחצת ליסודו של רבי חיים.

תחילה לא הרהיב עוז להפר את הלימוד מתוך יראה, אולם בהמשך לא עמד עוד בלשונו וקרא בקול ענות חלושה: "כמדומה שבפרק העור והרוטב". מיד היסו אותו החכמים לבל יפריע למהלך השיעור. אך אזניו הרגישות של רבי חיים כבר קלטו דבר מה. "אימרו מה שרציתם לומר!" - דרש רבי חיים. נענה רבי ישעיה: "כמדומה שבפרק העור והרוטב כתוב אחרת". הרעים רבי חיים בקולו ואמר: "לא רק כמדומה, אלא שבעור והרוטב כתוב מפורש הפוך ממה שאמרת!" והפסיק באמירת השיעור. (פניני רבינו הגרי"ז)

בנו, ר' יצחק זאב תיאר את אביו: "אבי הגאון ר' חיים מבריסק היה 'איש-חסד' פשוטו כמשמעו!!! מעולם לא ננעלה דלת ביתנו. לא ביום ולא בלילה, ולא רק אנשים במצוקה הגיעו לאבא, אלא אף אדם משועמם היה עולה ומכין שתי כוסות תה ונכנס לחדרו של אבא שקיבלו תמיד בסבר פנים יפות כאילו הוא המתין לו, זוכר אני כילד שהייתה אלמנה בשכונתנו שפונתה מביתה מחמת שלא שילמה שכר דירה, ואך טבעי היה הדבר, שעלתה להתנחל עם ששת ילדיה בבית אבא שקיבלם ואירחם במשך חודשים ארוכים. כאשר במקרים אחדים היו נשים, אשר הביאו את התינוק ונטשוהו בביתנו. אבא שילם למינקת וגידל ילדים אלו כבניו ממש, ואף דאג לשדכם וחיתן אותם מכספו האישי!!! הוא אשר אמרת: 'אבא היה 'איש-חסד' גדול מאוד-מאד, יתירה מזאת: זכורני, שפעם שאלו את אבא, לשם מה יש דלת בכניסה? הרי היא אינה חדלה מלסוב על צירה מריבוי הנכנסים והיוצאים??? ואבא ענה: 'רוצה אני לצאת ידי חובת מזוזה אף לשיטת הרמב"ם, שפסק שרק פתח, שיש בו דלת חייב במזוזה". כשהלה אחוז התפעלות מדברי הרבי.

הוסיף בנו וסיפר: "זכורני, אף שפעם אחת הגיע אדם לביתנו ולקח ספר מהארון, בלי לשאול ושלא על מנת לשאול. בכל יום נטל ספרים בזה אחר זה, ואבא רואה ושותק ואומר לנו: 'תעלימו עין! כנראה שמצבו דחוק ונאלץ הוא למזומנים. אנא מכם אל תמנעוהו!!! וכך רוקן הלה את כל הספריה שעמדה ריקה במשך כמה ימים. והנה ביום בהיר הופיע ה-'מריקן' שוב ולקח אף את הספריה כשאבא מצוונו שלא לומר דבר! וכשיצא הלה מביתנו נשא אבא עיניו לשמיים ואמר: 'ריבונו של עולם, גלוי וידוע לפניך, שאני נותן לו את הספרים ואת הספריה במתנה גמורה ומכל הלב, אנא תשמרהו מכל רע ותן לו פרנסה בריוח!!!"

פעם שמע רבינו על קרובת משפחתו, שנפטרה והלכה לבית-עולמה והשאירה בצוואתה את הירושה לר' חיים. כל הירושה כללה כמה מצעי מיטה. נסע ר' חיים לקחת את הירושה. בדרכו חזרה לביתו, ניגשה אליו אשה עניה, כשהיא ממררת בבכי על מר גורלה, שאין לה מה לאכול ואין לה לתת לבני-ביתה אפילו לחם צר ומים לחץ. ר' חיים אמר לה: "הנה המצעים המונחים כאן, אתן לך אותם, תמכרי אותם, ויהיה לך לפרנס אותך ואת ילדיך". ואכן האשה לקחה את המצעים ועשתה כדבריו. כאשר הגיע לביתו, שאלה אותו הרבנית: "היכן המצעים?", השיב לה, כי הם אבדו בדרך חזרה לביתו. נאנחה הרבנית ואמרה מתוך צער: "חבל, לפחות אם היית מוסר אותם לעני". ר' חיים השיב לה מיד: "תנח דעתך, אכן כך עשיתי".

הגאון רבי אהרון רוקח מבעלז זצ"ל- נולד להוריו בשנת ה'תר"מ (1880) לאחר שיותר מ-12 שנים לא זכו לפרי בטן לאחר שאמו הגישה פתקא אל חמיה מהר"י וביקשה ממנו שיתפלל עבורם. על כך ענה לה כי בעלה רוצה נשמה שלא הייתה בעולם כבר חמש מאות שנה. האדמו"ר הרביעי לחסידות בעלזא. בגיל ארבע התייתם מאמו וגדל בבית סבו (אדמו"ר רבי יהושע).

עוד בנעוריו היה ספון באהלה של תורה נודע כעילוי. עלה על כס אביו לאחר פטירתו. האדמו"ר הרביעי של חסידות בעלז. איבד את כל משפחתו בשואה. שהה כפליט בפרמישלין. בשנת ה'תש"ג (1943) הוברחו מגטו בוכניה (פולין) להונגריה יחד עם אחיו, האדמו"ר ר' מרדכי על ידי קצין הונגרי לשעבר תמורת ממון רב. בשנת ה'תש"ד (1944) הוברח שוב עם אחיו לארץ ישראל לאחר שנודע להם שהגסטאפו עוקב אחריהם ודורש מממשלת הונגריה את הסגרתם. שם התיישב בתל-אביב. הקים מחדר את חסידות בעלזא בארץ ישראל. תחילה בתל-אביב ולאחר מכן בירושלים, בני-ברק וחיפה.

דן לכף זכות כל אדם. ענוותן מופלא. מיעט באכילה. לא היה מסוגל לשמוע רע על שום יהודי, ואפילו ברמז. הרבה בסיגופים ותעניות. **בעל רוח-הקודש.** גאון. יראתו מהקב"ה הייתה מופלאה. הצדיק ידע ואף רמז מתי יפטר. נפטר ב-כ"א מנחם אב. ציונו בהר המנוחות בירושלים ה'תשי"ז (1957). בהלווייתו ליוו אותו עשרות אלפים. חי כ-77 שנים. בן אחיו, ר' ישכר דב רוקח המשיך את דרכו.

אביו: אדמו"ר ישכר דוב רוקח מבעלז. **אמו:** הרבנית בתיה רוחמה (נכדת הרב אהרן טברסקי מצ'רנוביל). **סבא:** אדמו"ר רבי יהושע (מצד אביו). **נשותיו:** הרבנית מלכה (בת דודו, ר' שמואל מסקאהל- נישא בשנת ה'תרנ"ח), הרבנית חנה (בתו של הרב יחיאל חיים לאבין ממאקווא ואלמנת האדמו"ר יוסף מאיר פולק מבערגסאז אשר נרצח בשואה- נישא בשנת ה'תש"ט). **מרבותיו:** הגה"ח ר' ישראל ראווער. **ילדיו מזיווג ראשון:** אברהם יושע העשיל (נפטר בצעירותו), אלעזר מנחם נחום (נפטר בצעירותו), ר' ישראל (חתן ר' אליהו חיים מסקאהל), ר' משה (חתן רבי פנחס שלום מוולברום), איידעלע (מזיווג ראשון- אשת ר' משולם ישעיה זושא טברסקי בן ר' פנחס מאוסטילא), מירל (בזיווג ראשון אשת ר' יודא ווגשל מלבוב, בזיווג שני אשת רבי משה אליקים בריעה ז"ק), רבקה מרים (אשת ר' שמואל פרנקל בן רבי אברהם יהושע העשיל מהיבנוב), שרה ברכה (אשת ר' ישראל רוזנפלד בן רבי נפתלי שמואל צבי מקמינקא). **מתלמידיו:** אחיינו, ר' ישכר דב רוקח, ר' מרדכי מבילגוריא, ר' יהושע מנחם אהרנברג (מ"ס דבר יהושע ואב"ד בתל אביב), ר' צבי הירש רוזנבוים (האדמו"ר מקרטשניף - ירושלים), ר' אברהם חיים ראטה (האדמו"ר משומרי אמונים), ר' חי יצחק טברסקי (האדמו"ר מרחמסטרווקא- ארה"ב), ר' משה נתן נטע לעמברגר ממאקווא, ר' יוחנן סופר (האדמו"ר מערלוי). **אחיו (חורגים):** אדמו"ר רבי מרדכי מבילגוריא, ר' יהושע מיארסלוב ור' שלום מאפטא. **אחותו (חורגת):** הרבנית העניא (בעלה בזיווג ראשון: אדמו"ר רבי ברוך הגר מסרט-ויז'ניץ ובזיווג שני ר' נפתלי פרלוב מתל-אביב).

להלן סיפורו המופלא של ר' אברהם למפל ז"ל המראה בעליל, כי הרב היה בעל רוח-הקודש: בשנים שלפני המלחמה, בתקופה שלאחר נישואיו, עסק לפרנסתו במסחר ה'קֶקְסְטִיל', והיה קונה סחורה בזול ומוכרה ביוקר, וכך הרוויח את לחמו. ברם, לעתים עסק באופן בלתי רשמי בלא לדווח על הכנסותיו לרשויות. **עד שביום בהיר נתפס בעלמת המס, והיה צפוי למשפט קשה, הנושא בחובו גזר דין ועונש כבד מנשוא.**

באותם ימים הזדמן לידו מסחר מסודר וחוקי, אך כדרך שמי שנכווה ברותחין נזהר בפושרין - פחד לסגור את העסקה, ולכן נסע לקבל את ברכתו של רבינו. טרם היכנסו אל הקודש חשב ר' אברהם בליבו, כי לא יזכיר כלל את עניין המשפט בפני הקודש מרוב ביישנותו, אלא יזכיר אך ורק את העסקה, אשר עומדת עתה טרם חתימתה, ובמחשבתו יכוון אל אותו משפט קשה, הצפוי לו.

נכנס הלה בדחילו ורחימו והגיש למרן את הקוויטל, מרן קרא את הפתקא וברך אותו בהצלחה במסחרו. לפתע הרים הצדיק את עיניו והביט חליפות בר' אברהם ובקוויטל, אחר ענה ואמר לו: **"אם אפשר לעשות טובה למאן-דהוא, הרי שצריכים לעשותה ואפילו לנכרי"**. באותם רגעים הלה לא הבין את פשר הדברים, אך בתוך זמן לא רב כבר הובהרו הדברים...

באחת התחנות בעת שהמתין לרכבת, הבחין באשה, מבוהלת כהוגן- כמחפשת אחר דבר מה. מיד נזכר בדברי הרב, וניגש אליה ושאלה, אם היא צריכה לעזרה כל-שהיא. השיבה האשה, כי לא יוכל לעזור לה במאומה. "בכל אופן", ניסה לעודדה. סיפרה האשה, כי אבד תיקה האישי, ובו כל מסמכיה וכספה. שאל אותה, באיזה סכום מדובר. ענתה האשה: "סכום של עשרים וחמש ראניש".

על אתר הושיט לה את כל הסכום. לשאלתה, מתי והיכן תחזיר לו את מעותיו, השיב, כי הוא נותן לה זאת במתנה גמורה. התרגשה האשה מטוב ליבו, ובתמורה הוציאה מכיסה כרטיס ביקור ובו מקום עבודתה והושיטה לו. "הבחנתי, כי האשה משמשת כשופטת בעיר הגדולה למברג, אך לא ייחסתי לכך כל חשיבות באותו רגע, ותחבתי את הכרטיס בכיסי".

"כעבור זמן קצר הגיעה לביתי הזמנה מבית המשפט, ובו נאמר כי עליי להופיע ביום פלוני ובשעה פלונית בבית המשפט אשר במחוז 'למברג'. בטוח הייתי בישועתי ברכתו של הצדיק, אולם תהיתי,, כיצד יפול הדבר. ביום המיועד נסעתי בלב בטוח אל בית המשפט, ומיד בהיכנס **לאולם הבחנתי באותה שופטת, שעזרתי לה בתחנת הרכבת, יושבת בהרכב השופטים"**.

"כבר בתחילת הדיון בענייני, עוד בטרם הספיקו לפסוק את דיני, עמדה על רגלה וטענה בעוז: 'לא ייתכן לחייב אותו ולהאשימו בדברים אלו, שהרי הוא סייע לי לפני משורת הדין, ובוודאי לא יעבור על החוק!'. וכך העידה על ישרי ונאמנותי, סיפרה את מה שאירע עימה וכיצד עזרתי ללא כל תמורה - וגרמה לסגירת התיק כולו, ופטרו אותי לשלום".

הגאון רבי אהרון רוקח מבעלז זצ"ל- נולד להוריו בשנת ה'תר"מ (1880) לאחר שיותר מ-12 שנים לא זכו לפרי בטן לאחר שאמו הגישה פתקא אל חמיה מהר"י וביקשה ממנו שיתפלל עבורם. על כך ענה לה כי בעלה רוצה נשמה שלא הייתה בעולם כבר חמש מאות שנה. האדמו"ר הרביעי לחסידות בעלזא. בגיל ארבע התייתם מאמו וגדל בבית סבו (אדמו"ר רבי יהושע).

עוד בנעוריו היה ספון באהלה של תורה נודע כעילוי. עלה על כס אביו לאחר פטירתו. האדמו"ר הרביעי של חסידות בעלז. איבד את כל משפחתו בשואה. שהה כפליט בפרמישלין. בשנת ה'תש"ג (1943) הוברחו מגטו בוכניה (פולין) להונגריה יחד עם אחיו, האדמו"ר ר' מרדכי על ידי קצין הונגרי לשעבר תמורת ממון רב. בשנת ה'תש"ד (1944) הוברח שוב עם אחיו לארץ ישראל לאחר שנודע להם שהגסטאפו עוקב אחריהם ודורש מממשלת הונגריה את הסגרתם. שם התיישב בתל-אביב. הקים מחדר את חסידות בעלזא בארץ ישראל. תחילה בתל-אביב ולאחר מכן בירושלים, בני-ברק וחיפה.

דן לכף זכות כל אדם. ענוותן מופלא. מיעט באכילה. לא היה מסוגל לשמוע רע על שום יהודי, ואפילו ברמז. הרבה בסיגופים ותעניות. **בעל רוח-הקודש. גאון.** יראתו מהקב"ה הייתה מופלאה. הצדיק ידע ואף רמז מתי יפטר. נפטר ב-כ"א מנחם אב. ציונו בהר המנוחות בירושלים ה'תשי"ז (1957). בהלווייתו ליוו אותו עשרות אלפים. חי כ-77 שנים. בן אחיו, ר' ישכר דב רוקח המשיך את דרכו.

אביו: אדמו"ר ישכר דוב רוקח מבעלז. **אמו:** הרבנית בתיה רוחמה (נכדת הרב אהרן טברסקי מצ'רנוביל). **סבא:** אדמו"ר רבי יהושע (מצד אביו). **נשותיו:** הרבנית מלכה (בת דודו, ר' שמואל מסקאהל- נישא בשנת ה'תרנ"ח), הרבנית חנה (בתו של הרב יחיאל חיים לאבין ממאקווא ואלמנת האדמו"ר יוסף מאיר פולק מבערגסאז אשר נרצח בשואה- נישא בשנת ה'תש"ט). **מרבותיו:** הגה"ח ר' ישראל ראווער. **ילדיו מזיווג ראשון:** אברהם ישע העשיל (נפטר בצעירותו), אלעזר מנחם נחום (נפטר בצעירותו), ר' ישראל (חתן ר' אליהו חיים מסקאהל), ר' משה (חתן רבי פנחס שלום מוולברום), איידעלע (מזיווג ראשון- אשת ר' משולם ישעיה זושא טברסקי בן ר' פנחס מאוסטילא), מירל (בזיווג ראשון אשת ר' יודא ווגשל מלבוב, בזיווג שני אשת רבי משה אליקים בריעה ז"ק), רבקה מרים (אשת ר' שמואל פרנקל בן רבי אברהם יהושע העשיל מהיבנוב), שרה ברכה (אשת ר' ישראל רזנפלד בן רבי נפתלי שמואל צבי מקמינקא). **מתלמידיו:** אחיינו, ר' ישכר דב רוקח, ר' מרדכי מבילגוריא, ר' יהושע מנחם אהרנברג (מ"ס דבר יהושע ואב"ד בתל אביב), ר' צבי הירש רוזנבוים (האדמו"ר מקרטשניף - ירושלים), ר' אברהם חיים ראטה (האדמו"ר משומרי אמונים), ר' חי יצחק טברסקי (האדמו"ר מרחמסטריוקא- ארה"ב), ר' משה נתן נטע לעמברגר ממאקווא, ר' יוחנן סופר (האדמו"ר מערלוי). **אחיו (חורגים):** אדמו"ר רבי מרדכי מבילגוריא, ר' יהושע מיארסלוב ור' שלום מאפטא. **אחותו (חורגת):** הרבנית העניא (בעלה בזיווג ראשון: אדמו"ר רבי ברוך הגר מסרט-ויז'ניץ ובזיווג שני ר' נפתלי פרלוב מתל-אביב).

יפר הרה"ח יחזקאל מאנדל מירושלים, שהיה כידוע בן בית אצל האדמו"ר הק' מבעלז בפסט, שיום אחד הודיע האדמו"ר שרצונו לעבור מיד דירה, ושיחפשו לו דירה במקום אחר. **הדבר היה בערב ראש חודש והמשמשים ידעו שהמנהג בבעלז הוא שלא עוברים דירה בערב ראש-חודש.** האדמו"ר אמר להם: "ידוע לי שערב ראש חודש היום, אבל מה אעשה, מוכרח אני לעבור מיד דירה". ואכן נמצאה דירה במקום מרוחק ממקום הראשון, ועוד באותו יום עברו דירה, ומי יעמוד בסוד קדושים.

לא עבר זמן רב, ושוב מבקש הצדיק מאנשיו לחפש דירה אחרת במקום אחר. ושוב עברו לשם. ומשם עברו לעוד מקום ולמקום רביעי. האדמו"ר נסע אחר כך מהונגריה, והדבר נשכח. תקופה לאחר נסיעתו, הכניסו את יהודי בודפסט לגיטו. יום אחד ור' יחזקאל קורא לחברו ואומר לו: "בוא עימי כי רצוני לבדוק איזה דבר". ולוקח אותו למקומות, שבהם שהה הצדיק בימי שבתו בפסט לפני פתיחת הגיטו, והתברר, **שאותם מקומות היו את ארבע פינות וגבולות הגיטו ממש.** המשמש בפסט הרה"ח ר' שמואל פורגס הוסיף ואמר שרוב יושבי הגיטו ניצלו ממכונת השמד הנאצית. **קרוב למאה אלף איש נצלו בבודפסט, וממנה נבנתה, כידוע, חלק גדול של היהדות החרדית אחר המלחמה!**

עם בחיי אביו היה באחד ממקומות המרפא, וידוע, ששם היה מפגש של רבנים וגאוני וצדיקים שהגיעו לשם מדי שנה. ישבו שם גאוני עולם, וביניהם הגאון ר' מאיר אריק מטארנא ושוחחו בדברי תורה. במשך כל הזמן ישב רבנו בצד הקשיב והאזין, אבל לא הוציא הגה מפיו. כשקם הגאון מטארנא ללכת לדרכו, קם רבנו והלך ללוותו כברת דרך, בעודם מתהלכים, העיר לו הצדיק איזה מראה מקום מסויים בגמרא ובתוספות ולא יסף. השתומם הגאון הנ"ל על ההערה שלפיה כל הפלפול, שהשמיע בשיחת תלמידי חכמים הופרך, כאשר נפרד מרבנו אמר למקורביו: "יותר ממה שהתפעלתי מגאונותו של בנו של הרבי מבעלז, התפעלתי מכוח המעצור שלו, שהרי ישב בין גדולי הדור, והיה ביכולתו להעיר את הערתו בנוכחות כולם. כוח כזה לשבת ולשתוק מבלי לחשוב על כבודו כלל, לא ראיתי מימיו!".

על אהבת ישראל שלו, סיפר הגאון ר' העניך פאדווא זצ"ל: "פעם הייתי בשבת קודש בבעלז בתל אביב, ובסעודה שלישית היתיה הפסקה כדרכו בקודש, אבל הפעם היתה הפסקה כארבע שעות, ושאלתי את הגבאי ר' שלום פויגל זצ"ל: 'מדוע ההפסקה אורכת כל-כך הרבה זמן?' כיוון שכל פעם הייתה הפסקה אורכת כחצי שעה עד שעה. ענה ר' שלום: "כשהולכתי את הרב לחדרו, עמד אברך ספרדי והזכיר את שם אשתו, שהיא מקשה ללדת, והרב עומד על רגליו ליד השולחן ומתפלל ועומד כבר ד' שעות. אבל לפי הסימנים נראה, שרבנו עומד לסיים". מכאן רואים את אהבת ישראל, ללכת עד חדרו לא היה לו כוח, והיו צריכים לשאת אותו על הכסא, אבל להתפלל על מקשה ללדת, היה משקיע כוחות מעבר ליכולתו ועמד ד' שעות.

הרב הגאון הצדיק רבי אליהו הכהן דושניצר זצ"ל: נולד ב-כ"ד טבת ה'תרל"ה (1876) בידובנה (פלך לומז'ה) שבפולין. מגדולי בעלי המוסר. בנעוריו התחנך בישיבות לומז'ה, טלז, קלם וסלובודקה. הצטיין במידותיו הטובות. לאחר מכן נסע לראדין כדי ללמוד מפי מרן ה'חפץ חיים'. בשנת ה'תע"ר (1910) ר' ירוחם ליבוביץ עזב את ישיבת ראדין לטובת מיר, ומרן ה'חפץ חיים' ביקש מרבינו, שימלא את מקומו כמנהל הרוחני בישיבה. לאחר תקופה התבקש ע"י הגאון ר' יוסף שלמה כהנמן להרביץ תורה בישיבת ווידז' שאותה יסד. רבינו נענה לבקשו עד שנת ה'תרע"ה (1914) שבה פרצה מלחמת העולם הראשונה. אז הוכרח לעזור ללומז'ה. בקיץ ה'תרפ"ו (1925) כאשר נוסדה ישיבת לומז'ה בפתח-תקווה, נקרא להיות יחד עם הבחורים, שבאו ללמוד בישיבה. כ-25 שנים כיהן כר"מ ומשגיח בישיבה. העמיד תלמידים רבים. **זהירותו ודקדוקיו בעניינים שבין אדם לחברו, בכלל, ובחריזה מגזל בפרט, היו למעלה מהשגת אנוש.** מזהר מאוד בעוון ביטול תורה. **חס היה על כל רגע ורגע מזמנו, ועל אחת כמה וכמה על זמנם של אחרים.** משנפטרה אשתו הרבנית אשר עזרה בכלכלת הבית, היה מלא דאגה. לא דאג על מצבו האיש, שנשאר ערירי, אלא דאג לבחורי הישיבה שלא יתבטלו מלימודם בשעת ההלוויה. **ולכן ערך את ההלוויה בשעת בין הסדרים, ורק אז דעתו התיישבה עליו. בעל רוח-הקודש.** מרן ה'חזון אי"ש' העיד עליו שהיה מל"ו הצדיקים וכן זכה לגילוי אליהו הנביא. נפטר ב-כ"ב אב ה'תש"ט (1949). חי כ-73 שנים. ציונו בבית-העלמין סגולה שבפתח-תקווה.

אביו: הצדיק ר' אברהם יוסף הכהן. **אימו:** מרת שרה. **אשתו:** מרת חנה (בת ר' אשר מלוקניק שבפולין). ילדיו: ר' אשר (רב בשיקגו). חתנו: ר' גרשון חנוך פישמן (אב"ד רודקי). **מרבותיו:** הצדיקים ר' ישראל מאיר הכהן (ה'חפץ חיים'), ר' שמחה זיסל זיו (ה'סבא מקלם'), ר' אליעזר שולביץ. **מתלמידיו:** הצדיקים הגאונים ר' שלום מרדכי הכהן שבדרון (המגיד הירושלמי), ר' חיים קניבסקי (מגדולי הדור, בנו של הסטייפלר) ור' פנחס צבי הרמן. **מספריו:** **ינחלת אליהו- חידושים וחידושי דינים על הש"ס**, דברי מוסר ע"פ פרשות וליקוטים. **איש צדיק וקדוש אשר לאחר שנפטר התבטא החזון אי"ש אודותיו כי היה מל"ו צדיקים שבזכותם העולם עומד ומתקיים.** ר"מ ומשגיח בישיבת לומז'ה בפתח-תקווה. נוהג היה זהירות יתירה בענייני ממונות, שלא יכשל בפרוטתו. להלן מספר עובדות, שבהן אנו מוצאים את הקפדתו ודקדוקו בעניין זה: מטעם הישיבה סיפקו לו מאור חשמל לביתו (שלא היה אלא צריף עלוב ודל, רצפתו חול וריק מרהיטים) וקימץ בשימוש בו עד קצה הגבול. כשישב לסעוד ערבית, נהג להדליק עששית נפט ולכבות את החשמל, באמרו: "לאכול, די בזה".

כשהרב נסע באוטובוס והיה צריך לרדת בתחנה מסויימת, לא היה מושך בחוט ומסמן לנהג שיעצור. (בזמנו עוד לא היה הצלצול חשמלי שמדליק שלט עצור אלא חוט, שמחובר לפעמון ומשמיע צלצול). רבינו סבר, שאם אף אחד לא יורד בתחנה שלו, הוא אינו רוצה לעכב את כל הנוסעים בגללו לעצור את האוטובוס. אלא חיכה, אולי יש מישהו אחר שצריך לרדת שם וצלצל, אז ירד בתחנתו. אבל אם הזדמן, שהוא היה הנוסע היחיד שצריך שם לרדת, הרב לא היה מצלצל והיה ממשיך לנסוע הלאה עד התחנה הבאה, שם ירד מישהו - והיה הולך חזרה ברגל. הפלגה גדולה מאוד, שהרי על מנת כן נוסעים הנוסעים באוטובוס, שכל אחד יירד היכן שצריך.

בבעלות הרב היה פרדס. חכך הרב בדעתו והחליט למכור את הפרדס. רבים ביקשו לרכוש את הפרדס. הם נפגשו עם הרב על מנת להגיע עימו לעמק השווה. לתדהמת כל הקונים, בכל פעם שנפגש עם קונה פוטנציאלי, במקום להציג את מעלות הפרדס, ישב שעה ארוכה, כשהוא מפרט לפניו את חסרונותיו, היות ופחד, שמא מטעה את הקונים, ויש בכך איסור גזל והונאה ('אל תונו איש את אחיו').

לאחר שאשתו נפטרה לבית-עולמה, הוא ביקש מידידו ר' דוד מנדלוביץ לחמם בעבורו את ארוחות הצהריים. הלה קיבל את בקשתו ברצון, וכך מידי יום ביומו סעד הצדיק בבית-ידידו. אשתו של בעל בית אומנם דקדקה בכל המצוות, אולם לעיתים היו שרוולי חולצתה עולים מעט מעל המרפק, וכן לעיתים נגלו חלק משערות ראשה.

לימים נתפס בנו של בעל הבית יחד עם אנשי האצ"ל ע"י השלטון הבריטי והם נשלחו לכלא לטרון. הבריטים עמדו להגלות אותו לכלא נידח בקניה, ששם שרצו מגיפות מסוכנות. הם קיוו ע"י כך שהאסירים לא יחזיקו מעמד בסביבה זו, וכך יקצרו את חייהם. כאשר הגיע ר' אליהו לסעוד בביתם, פנתה האשה לרב וביקשה ממנו בקול בכי, שיתפלל עבור בנה הנמצא במרחקים שישבו לביתו במהרה בריא ושלם.

ענה לה הצדיק: "אם תסכימי להתלבש בצניעות, כפי שהדין מחייב, ולכסות את ראשך כראוי, אני מבטיח לך, שבנך יישב במהרה ללא שום נזק!". האשה שתקה למספר רגעים ואז השיבה: "את השרוולים אני אאריך, אך לכסות את כל השיער קשה לי מאוד!". כששמע בעלה את הדו-שיח בין אשתו לרב, אמר לה בפליאה: "האם כדאי לך להפקיר את בנך בגלל שטות זו?". כששמעה האשה את דברי בעלה, הבינה, כי הוא צודק ואכן הסכימה לכסות את כל ראשה.

אז אמר הצדיק: "בנכם יחזור בעוד שלושה שבועות ביום שישי". חלפו שלושה שבועות, וכולם התכוננו לבואו של הבן, ואף על פי שעדיין לא הייתה שום ידיעה ממנו, גדולה הייתה אמונתם בדברי הצדיק, שכדבריו כן יהיה. יום שישי הגיע ועדיין הבן איננו. כבר עברה שעת הצהריים והאם פונה אל הצדיק ושואלת: "עוד מעט תיכנס השבת, ואיה בננו?" - "אל דאגה", השיב הרב, "הוא יהיה פה לפני הדלקת נרות השבת". ואומנם כשיגשה האם להדליק את נרות השבת, נפתחה הדלת ועל הסף עמד הבן!

כששאלו אותו, כיצד יצא מתוך כלא שמור ומוגן בו היה, ענה שביום שישי ביקשו להעבירם לכלא בקניה, תחת משמר כבד מאוד. אלא שלפתע ניגש אליו מפקד בכיר, שלא הכיר, וציווה עליו להתלוות אליו. "הוא צעד לכיוון היציאה ואני אחריו", סיפר, "וכשהגענו מחוץ לכותלי הכלא, אמר לי: "לך מהר הביתה, כי דואגים לך!".

הרב הגאון הצדיק רבי אליהו הכהן דושניצר זצ"ל: נולד ב-כ"ד טבת ה'תרל"ה (1876) בידובנה (פלך לומז'ה) שבפולין. מגדולי בעלי המוסר. בנעוריו התחנך בישיבות לומז'ה, טלז, קלם וסלובודקה. הצטיין במידותיו הטובות. לאחר מכן נסע לראדין כדי ללמוד מפי מרן ה'חפץ חיים'. בשנת ה'תע"ר (1910) ר' ירוחם ליבוביץ עזב את ישיבת ראדין לטובת מיר, ומרן ה'חפץ חיים' ביקש מרבינו, שימלא את מקומו כמנהל הרוחני בישיבה. לאחר תקופה התבקש ע"י הגאון ר' יוסף שלמה כהנמן להרביץ תורה בישיבת ווידז' שאותה יסד. רבינו נענה לבקשו עד שנת ה'תרע"ה (1914) שבה פרצה מלחמת העולם הראשונה. אז הוכרח לעזור ללומז'ה. בקיץ ה'תרפ"ו (1925) כאשר נוסדה ישיבת לומז'ה בפתח-תקווה, נקרא להיות יחד עם הבחורים, שבאו ללמוד בישיבה. כ-25 שנים כיהן כר"מ ומשגיח בישיבה. העמיד תלמידים רבים. **זהירותו ודקדוקיו בעניינים שבין אדם לחברו, בכלל, ובחריזה מגזל בפרט, היו למעלה מהשגת אנוש.** מזהר מאוד בעוון ביטול תורה. חס היה על כל רגע ורגע מזמנו, ועל אחת כמה וכמה על זמנם של אחרים. משנפטרה אשתו הרבנית אשר עזרה בכלכלת הבית, היה מלא דאגה. לא דאג על מצבו האישי, שנשאר ערירי, אלא דאג לבחורי הישיבה שלא יתבטלו מלימודם בשעת ההלוויה. **ולכן ערך את ההלוויה בשעת בין הסדרים, ורק אז דעתו התיישבה עליו. בעל רוח-הקודש.** מרן ה'חזון אי"ש' העיד עליו שהיה מל"ו הצדיקים וכן זכה לגילוי אליהו הנביא. נפטר ב-כ"ב אב ה'תש"ט (1949). חי כ-73 שנים. ציונו בבית-העלמין סגולה שבפתח-תקווה.

אביו: הצדיק ר' אברהם יוסף הכהן. **אימו:** מרת שרה. **אשתו:** מרת חנה (בת ר' אשר מלוקניק שבפולין). ילדיו: ר' אשר (רב בשיקגו). חתנו: ר' גרשון חנוך פישמן (אב"ד רודקין). **מרביתיו:** הצדיקים ר' ישראל מאיר הכהן (ה'חפץ חיים'), ר' שמחה זיסל זיו (ה'סבא מקלם'), ר' אליעזר שולביץ. **מתלמידיו:** הצדיקים הגאונים ר' שלום מרדכי הכהן שבדרון (המגיד הירושלמי), ר' חיים קניבסקי (מגדולי הדור, בנו של הסטייפלר) ור' פנחס צבי הרמן. **מספריו:** **נחלת אליהו**- חידושים וחידושי דינים על הש"ס, דברי מוסר ע"פ פרשות וליקוטים.

בשנים האחרונות נהג להדליק את העששית ולכבות את החשמל גם כשאיחר לישיבה רכון על הספרים, באמרו: "לעת זקנה צריכים לחשוש אולי תחטפני שינה ליד הספר... ונמצא החשמל דולק על חשבון הישיבה ללא צורך!!!"

כשנפטרה אשתו שעסקה במסחר עופות, והיה חתול מצוי ברשותה, חשש אולי מדין ירושה עבר החתול אליו ויתחייב בכל היזק שיגרם לבריות. מה עשה? תפס את החתול בידיו, ולאחר שקרא אליו שלשה מתלמידי הישיבה, הפקיר אותו בנוכחותם ושילחו מהבית.

פעם אחת נתן לחייט פלוני שיעשה תיקון כלשהו במעיל השבת שלו. ביום שישי הלך ונטל ממנו את המעיל ושילם לחייט שכר פעולתו. כשבא לביתו הבחין שהחייט תפר במעיל כפתור נוסף שלא דיבר אודותיו, ומפני שטרם פרע לו את התשלום עבור תפירת הכפתור הנוסף, חשש לגזל, ולא השתמש במעיל באותה שבת.

אם אחד נתן לחשמלאי בין מנחה לערבית מנורת לילה לתיקון קל. האומן נהג להתפלל תפילותיו בישיבה, וכשבא אותו יום לתפילת ערבית הביא עמו את המנורה כשהיא תקינה, וגמר בלבו שלא לקבל שום תשלום עבור תיקון פעוט כזה. מכיוון שרבי אליהו האריך בתפילתו, לא המתין לו האיש אלא סר אל דירתו הסמוכה לישיבה, והעמיד את המנורה על השולחן. באשמורת השלישית של הלילה כשבא האומן לישיבה ללמוד את שיעוריו בהיותו ממשכימי קום לפני עלות השחר, מצא להפתעתו את ר' אליהו עומד ומצפה לו עם הארנק ביד. "מה הבהילות" שאל החשמלאי בעיניים תמהות, ורבי אליהו משיבו בענווה: "וכי קטן בעיניך איסור בל תלין שכרו".

בשבת אחת השתתף בקידושא רבה שערך יהודי פלוני בביתו עם הרבה קרואים. כשעמד לילך משם, ביקש לקרוא אליו את עקרת הבית והאציל מברכותיו על ראשה, ואגב כך פייסה בדברים באמרו: "אולי כשקידשתי על הכוס נשפך מעט יין על המפה, אנא לסלוח לי, ואולי גם אחרים נכשלו בזה, הואילי נא למחול ולסלוח לכולם". כשאמרה האשה: "מחול לכם, מחול לכם", נצצו עיניו מרוב שמחה.

אחד מתושבי פתח תקווה שמוצאו מלומז'ה בא ליטול מרבינו ברכת פרידה לפני נסיעתו לביקור בארץ פולין. שאל אותו ר' אליהו אם יעבור גם בעיר לומז'ה. כשהשיב בחיוב, ביקש ממנו שיואיל בטובו לברר שם עניין אחד אצל אשה פלונית שהיא אלמנה העומדת בחנות ספרים. לפני שנים מרובות רכש ממנה ספר מסוים, והספק מנקר בלבו אולי שילם לה פחות מדי כי הספר נראה בעיניו יקר ערך ולא יתכן שמחירו זול כפי ששילם. אם באמת טעה, אנא יואיל בטובו לבקש מחילתה בשמו, ויפרע לה את הסכום הדרוש וכשיחזור הנה ישיב לו. הבטיחו האיש וכן עשה. בבואו ללומז'ה הלך אל האשה ושאל בעניין הספר. נענתה ואמרה: "מה רוצה רבי אליהו ממני. כבר שלח אלי אנשים אחדים בנידון זה, הגידו לצדיק ששילם לי עבור הספר מחיר טוב והגון, ואינו חייב לי אף פרוטה. (נחלת אליהו)

מעשה ביהודי תושב פתח-תקווה שלא שמר מצוות, ולפתע החליט לחזור לדרך הישר וכל זאת בשל מפגש אחד עם הרב אליהו דושניצר זצ"ל. "היה זה בערב יום הכיפורים" סיפר, "ואני, מטייל ליד הישיבה. לפתע, אני רואה דבר מוזר. ליד ישיבת לומז'ה היו מספר שירותים. והנה, אדם נכבד, עם זקן לבן וכולו אומר כבוד, מסתובב מבית-כיסא אחד למשנהו, נכנס ויוצא, נכנס ויוצא. תמהתי מאוד, מה עושה אדם זה במקום לשהות בבית-הכנסת בערב יום-כיפור?"

לא התאפקתי. ניגשתי ושאלתי: "מה אתה עושה?" והרב ענה: "מכיוון שאנשים רבים יפקדו את בית-הכנסת עד לצאת יוה"כ, חוששני שמא יזדקק אחד מהם לצרכיו, ולא יהיה לו נייר טואלט. לכן אני קורע ומכין הרבה ניירות, ומניח בכל שירותים חבילה עם ניירות בכדי לגמול חסד עם האנשים". וסיים המספר ואמר: "כל קריעת נייר של הרב, קרעה לי את לבי ואמרתי יהי מה, אחרי יוה"כ אתקרב אל האיש ההוא שילמדני אורחות חיים. וכך עשיתי, ואני מודה לקב"ה שזיכני להזדמנות לחזור לכור מחבתי". (מעובד מתוך 'עלינו לשבח')

אנו מבקשים ממי שיש לו תמונות טובות יותר של
הצדיקים או של הקברים או אם לא שמנו את תמונת
הצדיק או הקבר ויש לו תמונה, אנא שלחו למייל
PnineZadikim@gmail.com

למעוניינים לקבל את העלון ישירות למייל, יש לשלוח
בקשה PnineZadikim@gmail.com

כל החומר נלקח
מעלון 'פניני עין-חמד' משנים עברו
לקבלת עלון פניני עין-חמד,
יש לשלוח בקשה למייל:
PnineEH@gmail.com

העלון מוקדש לרפואה והצלחת רחל ברכה בת פדילה דליה הי"ו ובני-ביתה
ולהצלחת כל עם ישראל ובתוכם יוסף ליאור בן דליה אפרת ומשפחתו
והצלחה בכל העניינים וכן בחינוך הילדים